

גילוי דעת – תמיכה בחיסיון של "שוברים שתיקה"

לפני ימים אחדים פורסם כי ביום ראשון יתקיים דיון בבקשה מיוחדת וחריגה של הפרקליטות לחייב את שוברים שתיקה לחשוף זהות חייל שמסר לארגון עדות, ולמסור את כל פרטי העדות, לאחר שזו עוררה חשד לעבירות על דיני מלחמה.

אנו סבורים שלהליך ותוצאותיו יהיו השלכות קשות לא רק על פעילותו של שוברים שתיקה, אלא על פעילותם של כל ארגוני החברה האזרחית שמבקרים את השלטון: באיסוף עדויות, בקבלת פניות מהציבור וכדומה. חיובם של הארגונים לחשוף את הפונים ואת המידע שמסרו, יהפוך אותם למעשה ל"קבלני משנה" של רשויות השלטון. נפגעים, חושפי שחיתויות, עדים לעוולות ולהפרות זכויות אדם וכיוצא באלה פונים ופונות יירתעו מלפנות לארגונים ולהעביר אליהם מידע חיוני דבר שיפגע קשות ביכולתם של הארגונים למלא את ייעודם. יתר על כן, האפקט המצנן על פונים ופונות פוטנציאליים יפגע גם בפעילותם של גורמים נוספים, דוגמת עיתונאים, מבקר המדינה ונציגי פניות הציבור, שעבודתם נסמכת על מידע המגיע מהציבור. כתוצאה מכך יפגעו חופש הביטוי, זכות הציבור לדעת, וערכים דמוקרטיים נוספים.

ארגוני החברה האזרחית, התקשורת ומוסדות אחרים שניזונים ממידע שמספק הציבור, פועלים לחשוף תופעות וכשלים, ובכלל זה מעשים בלתי חוקיים, על מנת שהמערכות האמונות יוכלו לבדוק, להפיק לקחים ולתקן לא רק מקרה קונקרטי כזה או אחר אלא את הגורמים המערכתיים והמוסדיים שגורמים להישנותם של מעשים אלה או מאפשרים אותם. חשיפת מקורות במקרים כאלה, תנטרל את הכלי החיוני לביצוע משימה זו.

ההליך שמתנהל נגד שוברים שתיקה ושעלול, ככל שאינו מכוון, לשתק את פעילותו, אינו עומד לבדו ואסור לבחון אותו במנותק מהקשרו. מדובר בעליית מדרגה במגמות ההולכות וגוברות בשנים האחרונות להשתיק את כל מי שאינו "מתיישר" עם השלטון בכל תחומי החיים. מטבע הדברים, עיקר המתקפה על החברה אזרחית ממוקדת היום בארגונים כמו שוברים שתיקה, שעוסקים בזכויות אדם בשטחים, נושא טעון ושנוי במחלוקת במיוחד, אבל המתקפה מכוונת כבר יום נגד ארגונים שעוסקים במגוון של נושאים.

ארגוני החברה האזרחית אינם היחידים הנפגעים מניסיונות השתקה אלו – גם בתקשורת אנו רואים ניסיונות הולכים וגוברים לחשוף מקורות, להתערב בתחקירים, לקבל חומרים; וכך גם בזירות אחרות - אנו עדים לדה לגיטימציה והכפשה של רבים ממי שמבקרים את הממשלה או מדיניותה, החל מאנשים בדרגים הבכירים ביותר בפוליטיקה ובצבא, עבור בנשות ואנשי חינוך, תרבות ואקדמיה, וכלה בפעילים ובפעילות שטח.

למותר לציין שארגוני החברה האזרחית אינם עשויים מקשה אחת - קיימים הבדלים, ולא פעם אפילו מחלוקות לא קלות, בכל הנוגע לערכים, להשקפות ולדרכי פעולה. לא חייבים להסכים עם כל פעולה של שוברים שתיקה, או עם כל ארגון ואדם שמתבטא ופועל בישראל. אבל על מנת שנוכל להמשיך ולשמור את הדמוקרטיה ואת חופש הביטוי, שחשובים וחיוניים כל כך לכולנו, עלינו להבטיח את חופש הפעולה של כלל גורמים אלה. העובדים והמתנדבים של שוברים שתיקה, כמו גם של יתר הארגונים, מממשים את זכותם ואת חובתם האזרחית להשתתפות פעילה בדיון הציבורי ובהליך הדמוקרטי, מתוך אכפתיות רבה לחברה הישראלית. מאבק בעוולות ובשחיתות, בהפרות זכויות אדם ובהפרות החוק – כל אלה מבטיחים חברה ומדינה טובות יותר עבור כולנו.

ולהלן החותמים:

האגודה לזכויות האזרח

המשמר החברתי

שתי"ל – הקרן החדשה לישראל

התנועה לחופש מידע

יש דין

מורשתנו

עיר עמים

פרופ' מרדכי קרמניצר, המכון הישראלי לדמוקרטיה

שקיפות בינ"ל ישראל